

bylo jistě velmi zajímavé porovnávat s výsledky našimi. Zároveň považujeme za nutné zveřejnit tuto základní informaci – když poznatky jsou natolik rozsáhlé a komplikované, že skoro přesahují možnosti časopiseckých rozměrů – i proto, aby vešlo ve známost, že se tyto práce dějí, aby bylo případně možné soustředit třeba dosud rozptýlené síly tak, aby bylo možné podmínky pro započatý výzkum rozvíjet a ne tlumit. Jde tak i o informaci pro případné zá-

jemce o možnosti podpory dalších prací na sekundární analýze výsledků velkých mezinárodních empirických sociologických výzkumů zaměřených na hodnoty, normy, viru a religiozitu, na duchovní stav naší společnosti.

Řešitelské pracoviště: POINT, s.r.o., Thávkurova 3, 160 00 Praha 6; e-mail jbor@mbx.cesnet.cz

Libor Prudký

Mezinárodní interdisciplinární konference „Philosophy and Social Sciences“ 2000

Filozofický ústav AV ČR a Inter-University Centre uspořádaly v prostorách Akademie věd, v pražské vile Lanna, od 10. do 14. května letošního roku již osmý ročník mezinárodní konference „Philosophy and Social Sciences“, jejíž interdisciplinární charakter je vytvářen zejména přednáškami na pomezí filozofie, sociologie a politologie. Pluralitu stanovisek zajišťují diskuse mezi liberálními, komunitaristickými, feministickými, postmoderními a dalšími interpretacemi. Konference je spoluorganizována významnými teoretiky z Università di Parma, Goethe-Universität ve Frankfurtu nad Mohanem, Arndt-Universität v Greifswaldu, Columbia University v New Yorku, Harvard University a Essex University. Přestože se setkání stejně jako v minulých letech zúčastnili především západoevropeští a severoameričtí odborníci, letošní snaha organizátorů konference o větší zastoupení středoevropského regionu vyústila v účast také slovenských, polských a maďarských univerzit.

Přednášky letošní konference byly zařazeny do pěti tematických okruhů: „Zlo a jeho reprezentace“, „Demokratická teorie a demokratické instituce“, „Koncepce liberalismu“, „Co je sociální filozofie“ a „Reflexivita a reflexe v právu, morálce a institucích“. Každý den byl zahájen úvodní obecnou přednáškou, po níž následovaly úžeji zaměřené příspěvky a diskuse, které probíhaly ve třech paralelních skupinách. Z téměř padesáti přednášek, které na konferenci zazněly, však tato stručná zpráva připomene pouze příspěvky, jež vzbudily nejvíce pozornosti a diskusí.

Carlos Thiebaut svým příspěvkem o potřebě pojmenování společenského a politického zla otevřel tematickou sekci o zlu a jeho reprezentaci. V rámci diskuse o veřejné a politické artikulaci morálních požadavků hovořil o normativním aspektu demokratické politiky paměti. Vzhledem k tomu, že zlo není konstituováno pouze jako empirický fakt (evidentní vraždy, útočné války apod.), ale také jako výsledek veřejného diskursu (např. definice obranné války), poukázal na těžkosti spojené s konceptualizací tragických událostí (jakými jsou např. Osvětim, gulag nebo Hirošima) a na skutečnost, že nedostatek demokratických podmínek veřejného diskursu ústí v nežádoucí absenci veřejného uznání utrpení a svědectví.

Podobným otázkám se věnovala také Kim Scheppeleová, která pronesla přednášku o charakteru ústav formulovaných po pádu totalitních politických systémů. Zabývala se způsoby, jakými jsou v ústavách reflektovány negativní zkušenosti z existence režimů „hororu“. Např. vzhledem k fašismu analyzovala německou ústavu a rozlišila mezi etnicky definovanou pospolitostí a pospolitostí spjatou s univerzálně pojatou lidskou důstojností. Ve stejné tematické sekci dále prezentovali své příspěvky Maria Pia Lara a Jonathan Maskit, kteří pojednali o pojetí zla v souvislosti s pozitivně či negativně přijímaným konceptem soudnosti. Podobnému tématu se dále věnovali Pieter Duvénage s Kevinem Strohem, kteří se zabývali problémy spjatými s quebeckým nacionalismem a jihoafrickým apartheidem.

Další sekce byla zaměřena na téma demokratické teorie a demokratických institucí. Svojí přednáškou ji zahájil Ian Shapiro, který hovořil zejména o kladech a záporech deliberativního modelu demokracie. Ačkoliv Fou-

caultův důraz na mocenské vztahy shledal příliš jednostranným, pokusil se jím korigovat opačně deficitní deliberativní koncepci demokracie. Navrhl pojetí systému institucionálních úprav, který by korigoval dominující zdroje společenských mocenských vztahů a umožnil větší participaci občanů. Nadia Urbinattiová pokračovala v rozbořech deliberativního modelu demokracie příspěvkem o koncepci demokratické reprezentace, v němž se zabývala teorií Iona Elstera a vztahem mezi pragmatickým vyjednáváním a deliberativní argumentací.

Ve stejném tematickém okruhu vystoupila také Lucie Cviklová s přednáškou na téma české politické elity na pozadí společenských sil. Věnovala se především napětí, které vzniká mezi politickými stranami a aktivitami veřejné sféry v českém společensko-politickém kontextu devadesátých let. Stanislaw Konopacki vypracoval příspěvek o evropském občanství a výhodách plynoucích středoevropským zemím z rozšíření Evropské unie. Tématem demokratické teorie se dále zabývali Nick Crossley a Jodi Dean, kteří se zaměřili na různá empirická a normativní pojetí veřejné sféry, na diskuse mezi nimi a na ideologie informačního věku.

Tematický okruh o koncepcích liberalismu otevřel David Rasmussen příspěvkem o liberalismu a mezinárodním právu. Provedl interní kritiku Rawlsova pojetí mezinárodní a kosmopolitní spravedlnosti a jeho konceptu tolerance. Hovořil o mezích, které by měly stanovit hranice tolerance demokratických společností při aplikaci požadavků spravedlnosti na nedemokratické společnosti, a o potřebě sebereflexe politické teorie, která by měla vztáhnout princip tolerance také na sebe sama. Andrew Fagan následně pojednal o liberálních modelech multikulturalismu, konkrétně o teoriích Josepha Raze a Willa Kymlicky. Zdůraznil, že ochrana individuálních práv vyžaduje jednak uznání kulturního zakotvení jedinců jakožto předpokladu individuálního vývoje, a jednak uznání plurality kultur. Každá pospoli-

tost ale podle něj musí projít testem, který ověří, zda jsou její kulturní nároky dostatečně ohleduplné k ostatním pospolitostem a slučitelné s obecnými požadavky liberálního multikulturalismu, v jehož rámci se pospolitosti realizují.

V sekci o teoriích liberalismu prezentovala svoji přednášku také Tatiana Machalová, která analyzovala otázku lidských práv v interkulturním diskursu, přičemž se zaměřila na etiku a koncepci lidských práv Otfrieda Hoefeho. Poukázala na potřebu antropologického založení lidských práv a na provázání morálního tlaku odvozeného ze základních lidských potřeb s minimálními podmínkami lidského bytí. Beate Roesslerová přednesla příspěvek o autonomii a jejím vztahu k soukromé a veřejné sféře, v němž kritizovala současné liberální teorie za nedostatek analýz soukromé sféry.

Další tematická sekce byla věnována sociální filozofii. Jedna část příspěvků, které přednesli např. Hartmut Rosa a Maeve Cooková, byla orientována na základní vymezení sociální filozofie a její úkoly, část druhá se zabývala vztahem této disciplíny k vybraným specifickým otázkám, např. Barbara Fultnerová pojednala o teorii významu. Poslední tematický okruh, jenž byl zaměřen na reflexivitu a reflexi v právu, morálce a institucích, otevřeli Chad A. Goldberg přednáškou o občanství a Tocquevillovi a John P. McCormick příspěvkem, který analyzoval Habermasovo pojetí postnacionálního státu a Evropské unie.

Odborné přednášky po celý týden doprovázely mnohé neformální diskuse, které akademické zasedání obohacovaly o přátelskou atmosféru. Vybrané příspěvky budou stejně tak jako v minulých letech přeloženy do českého jazyka a postupně publikovány. Informace o dalším ročníku konference, jenž se bude konat od 23. do 26. května příštího roku opět v pražské vile Lanna, je možné získat u autora této zprávy ve Filozofickém ústavu AV ČR, Jilská 1, Praha 1.

Marek Hrubec